

„Bojovali za nás, my se staráme o ně!“

VETERÁN

2/2017

Zpravodaj projektu ČsOL Péče o válečné veterány

Společná oslava

vrší. Jaroslav Klemeš se narodil 31. ledna 1922 ve slovenské Čadci, Emil Boček 25. února 1923 v Brně. Oba váleční veteráni patří mezi nositele nejvyššího státního vyznamenání České republiky, Řádu Bílého lva.

Ve čtvrtek 26. ledna se v Parkhotelu Průhonice konala oslava narozenin dvou válečných veteránů. Svě 95. narozeniny přijel oslavit generál-poručík **Jaroslav Klemeš**, poslední žijící čs. parašutista vysazený do týlu nepřítele z Velké Británie, a 94. narozeniny v předstihu oslavil brigádní generál **Emil Boček**, poslední žijící čs. letec, který se účastnil letecké bitvy o Británii.

Společná oslava úctyhodných narozenin obou generálů se konala na začátku roku, ve kterém oba těchto jubileí do-

Není bohužel v silách naší obce připravit pro každého z válečných veteránů oslavu naroze-

nin tak, jak by si to zasloužili. Proto oba generálové při společné oslavě zastupovali 642 válečných veteránů z celé republiky.

(Pokračování na s. 3)

Z OBSAHU

Poslední rozloučení 2

Hodnocení projektu 3

Setkání v Břeclavi 3

Čestné občanství 4

Poslední rozloučení

Bedřich Utitz

Ve věku 96 let zemřel 13. února válečný veterán a novinář **Bedřich Utitz**.

Narodil se 20. listopadu 1920 ve Vídni. V jeho 12 letech rodina zamířila zpět do Prahy, odkud pocházel Utitzův otec. Během mobilizace se marně snažil přihlásit do čs. armády. Po oku-

paci se mu i s rodinou podařilo emigrovat do Palestiny. Od r. 1940 sloužil v čs. jednotce v Tobruku, v r. 1943 se přesunul do Británie.

V řadách Čs. samostatné obrněné brigády se na podzim 1944 zapojil do obléhání přístavu Dunkerque.

Po válce zamířil Bedřich Utitz zpět do Prahy. Na podzim 1945 jej i díky znalostem jazyků přijali do ČTK.

Jako její redaktor působil např. v Berlíně. V r. 1954 nastoupil do Československého rozhlasu. Po srpnu 1968 se podílel na protiokupačním vysílání a ještě v r. 1968 zamířil do SRN. V r. 1971 spolu s **Adolfem Müllerem** založil v Kolíně nad Rýnem nakladatelství Index, které do konce 80. let vydalo na 200 titulů v Československu zakázaných autorů.

Po listopadu 1989 působil jako dopisovatel řady českých médií. V r. 1998 převzal Řád T. G. Masaryka, v r. 2014 se stal laureátem Ceny Arnošta Lustiga. Čest jeho památce.

Zdroje: **Marie Charvátová**,
Lidovky.cz

Marie Navarová

„*Chlapci moji milí, moc ráda vás zase vidím,*“ vítala **Marie Navarová** při poslední návštěvě krajského velitele i teréňáka a vzápětí je hladila po tváři. Uniforma jí připomněla mládí, které nebylo právě radostné. Když se před válkou rodina vrátila z Jugoslávie do Československa, bylo jí sotva deset let. V r. 1943 se mladinká Maruška Navarová, rozená Králová zapojila do odbojové skupiny svého otce, kterou později zastřešoval 15členný paravýsadek Jermak. Partyzáni měli u nich doma ve Valchově u Boskovic druhý domov. Pak si pro její rodiče Antonína a Hedviku i bratra Zbyňka přišlo gestapo. Sama dál pomáhala partyzánům až do osvobození. „*Tátu mi popravili už v roce 1944, máma byla do konce války ve věznicích a lágrech. Bratr se sice z koncentráku vrátil, ale zdravotně nevydržel. V roce 1946 zemřel na tuberkulózu,*“ dovyprávěla Marie příběh své statečné rodiny.

Po válce se provdala a pracovala v Minervě Boskovice. Vychovávala dvě děti. Poslední léta žila spokojeně v domově pro seniory a v kruhu svých nejbližších. A pak, náhle, již jen tóny houslí na pietním rozloučení. Zazněly 26. ledna ve smuteční síni boskovického hřbitova. Květiny a věnce ladily do bílé barvy. Bílou měla Maruška ráda. Kytice od legionářů byla též v bílé, zdobená trikolórou.

– jax –

Dara Paludová

„*Ano pomůžu,*“ řekla šestnáctiletá **Dara Potrušilová** svému tátovi. Pomoc spočívala v psaní na stroji, vždyť navštěvovala obchodní školu. Psal se rok 1941, a tak se stala členkou odbojové skupiny Jindra na Vyškovsku. „*Táta mi řekl, že půjde o nebezpečnou práci a možná i o život, ale nezaváhala jsem!*“ Studentka psala letáky, které roznášela s potravinami na určená místa. V r. 1943 se její otec ukryl před gestapem u partyzánů v lesích, kde byl až do konce války. Dceru

Daru odvezli do věznice v Brně na Cejlu. U výslechů zažila bití, týrání a ponižování. Na podzim r. 1944 ji převezli do tábora ve Svatobořicích u Kyjova. Pocit strachu zmizel teprve po 12. dubnu 1945, kdy tábor rozpuštěn.

Po válce pracovala Dara, provdaná Paludová, jako učitelka češtiny a dějepisu. Působila v Jeseníku, Ostravě i Brně. S manželem Květoslavem vychovali dva syny. Poslední léta žila v Olšanech ve vzorné péči rodiny svého syna. Často vzpomínala na prosté válečné hrdinství a na spolubojovníky, kteří nepodlehli hrozným výslechovým metodám gestapa. Čestná stráž z vyškovské posádky vzdala poslední poctu vlastence Daruše Paludové dne 20. ledna 2017.

Text a barevné foto: **Jan Kux**, terénní pracovník projektu

Hodnocení projektu

V prosinci 2016 se na Ministerstvu obrany ČR uskutečnilo každoroční zhodnocení Projektu péče o válečné veterány. Setkání se za ministerstvo obrany a GŠ AČR zúčastnili zástupce náčelníka GŠ AČR – inspektor AČR generálmajor **Ing. Jaroslav Kocián** a vedoucí oddělení péče o válečné veterány Odboru péče o válečné veterány Sekce právní MO **Ing. Milan Bachan**, za předsednictvo ČsOL jeho 1. místopředseda **MUDr. Jindřich Sitta** a místopředseda plk. v. v. **Václav Kuchynka**.

Zhodnocení projektu se ujal jeho vedoucí **Mgr. Pavel Skácel**, který mj. poukázal na smutný fakt, že se počet druhoválečných veteránů snižuje, ale pro jejich vysoký věk se naopak zvyšuje náročnost práce terénních pracovníků. Jako pozitivní skutečnost uvedl, že do projektu se v již ve větší míře zapojují novodobí váleční veteráni.

Do projektu je v současnosti zapojeno 34 osob, které pečují o 661 druhoválečných veteránů a 646 novodobých veteránů. Válečným veteránům bylo mimo jiné poskytnuto 375 příspěvků na lázeňskou péči. Za rok 2016 bylo uskutečněno 3225 návštěv a 169 doprovodů.

Jako stěžejní se jeví pomoc při umisťování válečných veteránů do léčeben dlouhodobě nemocných a domovů sociální péče, neboť jejich zdravotní stav se s věkem zhoršuje a roste počet těch, kteří nejsou schopni se již o sebe postarat a mnohdy ani nemají žádné příbuzné. Jako další se jeví nutnost doprovodu válečných veteránů při účasti na společenských akcích.

František Najgebaur (red. kráceno)

Setkání v Břeclavi

Každoroční setkání představitelů města Břeclavi v čele se starostou **Ing. Pavlem Dominikem** s válečnými veterány se letos uskutečnilo 26. ledna v prostorách břeclavské radnice. Společně s veterány 2. světové války se setkání poprvé zúčastnili i novodobí váleční veteráni, účastníci mírových misí. Záštitu a organizace se ujala jednota ČsOL Valtice spolu s organizací novodobých válečných veteránů sdružených v Československém legionáři. Setkání bylo doplněno o prezentace mírových misí AČR a o autentické materiály paní **Soni Holečkové**, která informovala o vyhledávání jmen padlých vojáků při osvobození Břeclavi v r. 1945.

Za druhoválečné veterány byli přítomni **Libuše Kovačová**, spolupracovnice výsadku TOLA, **plk. Jan Hronek**, spolupracovník a nejmladší rozvědčík partyzánské brigády J. Žižky z Trocnova na Valašsku, **Jan Novenko**, tlumočnick Rudé armády a přímý účastník bojů o Lanžhot v r. 1945, a **Bořivoj Sedláček**, příslušník partyzánských jednotek v bývalé Jugoslávii. Váleční veteráni obdrželi od starosty Břeclavi ocenění a finanční poukázky na léky.

Oldřich Axman (kráceno)

Společná oslava

(dokončení ze s. 1)

Mezi hosty jedinečné oslavy byli zástupci ozbrojených sil české a slovenské armády. Dorty oslavencům přinesli náčelník generálního štábu AČR armádní generál **Josef Bečvář** a I. zástupce náčelníka GŠ OSSR genpor. **Pavel Macko**. Vedle vojáků, politiků, rodinných příslušníků a přátel se ke gratulantům přidal také předseda Fotbalové asociace ČR **Miroslav Pelta**, který daroval oběma oslavencům dresy národního mužstva s jejich jmény a hráčskými čísly 94 a 95. Především br. Klemeš musel mít radost, neboť byl v r. 1942 členem reprezentační je-

denáctky československé exilové armády při mezinárodních zápasech s ostatními spojeneckými zeměmi.

Oba generálové si oslavu užili a těší se na další společná setkání. Přejeme jim pevně zdraví a ještě mnoho hezkých chvil s těmi, které mají rádi. Brigádní generál **Emil Boček** srdečně děkuje ČsOL a jmenovitě br. **Jaroslavu Syrovému**, který oslavu připravil, režíroval a na vysoké úrovni uváděl. Jeho zásluhou se zúčastnili také rodinní příslušníci obou oslavenců, které průběh celé akce mile překvapil a dojal.

red. podle podkladů vedoucího projektu

Foto: Pavlína Broumová

Čestné občanství Marii Matějkové

Na základě návrhu ČsOL v Kladně schválilo zastupitelstvo města Stochov udělení čestného občanství válečné veteránce **Marii Matějkové**. Při příležitosti jejích 91. narozenin jí bylo čestné občanství slavnostně předáno 9. února starostkou města **Mgr. Miloslavou Becherovou**.

Marie Matějková, rozená Valoušková, se narodila na Volyni. V 18 letech vstoupila do Svobodovy armády a zúčastnila se bojů za osvobození naší republiky. Po skončení války se provdala a přes 60 let žije ve Stochově. Ocenění města Stochova si velmi váží nejen ona, ale rovněž její dcery, které se slavnostního aktu zúčastnily. Do dalších let přejeme této skromné a statečné ženě hlavně hodně zdraví.

Text: Eva Armeanová (red. krác.)

Foto: Stanislav Pítr

Stále aktivní Stanislav Kolář

Válečný veterán, plukovník v. v. **Stanislav Kolář** se poslední den v lednu dožil 89 let. Žije v Chlumu, místní části města Letovice. Pilný zahrádkář, zabývající se navíc proutkařením, ani v důchodu nelení. Rád vzpomíná na službu v armádě, odkud odešel do důchodu, na působení v odbojové skupině pod ochrannými křídly oddílu Jermak v prostoru Vanovice, Drválovice, Borotín či Velké Opatovice. Působil jako partyzánská spojka, ale i zásobovatel potravinami, stavitel bunkru pro záchyt sovětských vojáků, kteří utekli z reichu, či pro jiné štvance stejně potřebné pomoci, sabotážník specialista na strhávání telefonního vedení kolem Boskovic. Spolu s partyzánem Krejčířem, ale i s tátou tvořili akceschopnou skupinu i na ostraze partyzánských krytů aj.

Tak, Stando, ať ti slouží zdravotíčko a bylinky nechť ti stále kvetou, srdečně přejí legionáři!

Text a foto: Jan Kux, terénní pracovník projektu

Vzpomínka na Alexandrovce

Vzpomínkou se vracíme k jednomu z mnoha setkání našich válečných veteránů se souborem Alexandrovci, která se odehrála během turné souboru po naší vlasti na podzim 2015. Na sklonku roku 2016 postihla soubor velká tragédie. 25. prosince 2016 ráno se po mezipřistání v Soči zřítilo do Černého moře několik kilometrů od břehu letadlo Tu-154 na trase z Moskvy na vojenskou základnu v syrské Latákii. Na palubě bylo 92 cestujících, z nichž 64 byli členové pěvecké části sboru Alexandrovci. Soubor měl v době letecké tragédie 186 členů včetně devíti sólistů a 64 zpěváků mužského sboru, 38 členů orchestru a 35 tanečnicků a tanečnic. Až na tři sólisty, Vadima Anaňjeva, Valerije Gavvu a Borise Ďjakova, kteří se zbytkem složení necestovali, pěvecká část sboru Alexandrovců tragédií zanikla.

